

Zmiany w systemie ubezpieczenia społecznego rolników od 1 stycznia 2013 r.

1 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 637), która stopniowo podwyższa wiek emerytalny, aż do osiągnięcia docelowo 67 lat w 2020 roku dla mężczyzn, a w 2040 dla kobiet. Zmiana ta dotyczy także osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ponadto w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.) wprowadzane są także inne zmiany w zakresie przyznawania i wypłaty i świadczeń emerytalno-rentowych rolniczych.

W związku z powyższym od 1 stycznia 2013 r. o emeryturę rolniczą w dotychczasowym wieku emerytalnym, tj. dla kobiet po ukończeniu wieku 60 lat, a dla mężczyzn 65 lat, ubiegać się mogą wyłącznie kobiety urodzone do dnia 31 grudnia 1952 r., i mężczyźni urodzeni do dnia 31 grudnia 1947 r. Pozostałym osobom podlegającym ubezpieczeniu społecznemu rolników ustawowy minimalny wiek emerytalny podwyższany jest stopniowo o 1 miesiąc w każdym kwartale (szczegóły w tabeli 1 i tabeli 2). Docelowy wiek emerytalny – minimum 67 lat dotyczy więc kobiet urodzonych po dniu 30 września 1973 r., i mężczyzn urodzonych po dniu 30 września 1953 r.

Znowelizowana ustawa pozostawia nadal możliwość rolnikom przechodzenia na tzw. wcześniejszą emeryturę rolniczą na dotychczasowych zasadach, tj. po ukończeniu przez kobietę 55 lat, a przez mężczyznę 60 lat, jednakże jest to świadczenie wygasające. Przysługuje bowiem tylko tym rolnikom, którzy do dnia 31 grudnia 2017 r. oprócz wymaganego wieku spełnią także wszystkie pozostałe warunki niezbędne do przyznania tego świadczenia, tj. legitymować się będą co najmniej 30-letnim stażem ubezpieczeniowym rolniczym i zaprzestaną prowadzenia działalności rolniczej (przekazą gospodarstwo rolne). Z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę rolniczą skorzystać więc będą mogły kobiety urodzone do dnia 31 grudnia 1962 r. oraz mężczyźni urodzeni do dnia 31 grudnia 1957 r., tj. odpowiednio o 8 lat i 4 miesiące wcześniej w przypadku kobiety i o 7 lat wcześniej w przypadku mężczyzny. Świadczenie to tak, jak dotychczas, będzie wypłacane w kwocie niższej niż normalna emerytura rolnicza, ponieważ będzie obniżane o 5% kwoty najniższej emerytury za każdy rok brakujący do osiągnięcia przez świadczeniobiorcę ustawowego wieku emerytalnego. Wraz z przybliżaniem się do wieku emerytalnego będzie ono z urzędu stopniowo, po upływie każdego roku, podwyższane aż do osiągnięcia pełnej wysokości.

Jednocześnie ustawa wprowadziła nowe świadczenie emerytalne, dla rolników, którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego, tzw. częściową emeryturę rolniczą. Przysługuje ona rolnikowi po ukończeniu 62 lat, jeżeli jest kobietą i po osiągnięciu 65 lat, jeżeli jest mężczyzną, o ile legitymuje się odpowiednio długim stażem ubezpieczeniowym rolniczym: 35 lat dla kobiety i 40 lat dla mężczyzny. Częściowa emerytura rolnicza wypłacana będzie w wysokości równej 50% kwoty „normalnej” emerytury rolniczej bez względu na fakt prowadzenia lub nie działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym. Po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego osobom uprawnionym do częściowej emerytury rolniczej, KRUS z urzędu będzie zamieniał to świadczenie na emeryturę rolniczą. Odmienne jak w systemie powszechnym (ZUS), pobieranie częściowej emerytury nie będzie miało wpływu na wysokość przyszłej emerytury rolniczej. Z tego tytułu nie będzie ona obniżana. Wypłata pełnej emerytury rolniczej (części składkowej wraz z częścią uzupełniającą) uzależniona będzie od warunków ogólnych wynikających z przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, dotyczących zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej. Z uwagi na stopniowe podwyższanie wieku emerytalnego częściowa emerytura rolnicza będzie dostępna dla kobiet dopiero od 2020 r., tj. kobiet urodzonych po dniu 31 grudnia 1958 r. Jednakże kobiety urodzone po dniu 31 grudnia 1958 r. ale do dnia 31 grudnia 1962 r. będą jeszcze mogły w tym czasie skorzystać z wcześniejszej emerytury rolniczej, o ile spełniły wymagane do jej przyznania warunki do końca 2017 r. Natomiast dla mężczyzn częściowa emerytura rolnicza dostępna jest od wejścia w życie ustawy, tj. po 1 stycznia 2013, ponieważ ustawowy wiek emerytalny mężczyzn już będzie wyższy niż 65 lat (dla urodzonych po 31 grudnia 1947 r.), jednakże tak samo jak w przypadku kobiet będzie dla mężczyzn dostępna jeszcze wcześniejsza emerytura rolnicza (dla urodzonych do dnia 31 grudnia 1957 r.).

Zmiany w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników objęły także świadczenia rentowe. Od 1 stycznia 2013 r. można łączyć pobieranie okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy z pracą zarobkową poza gospodarstwem rolnym na takich samych zasadach jak w przypadku renty rolniczej stałej. Dotychczas bowiem podjęcie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, stanowiącej tytuł do ubezpieczenia w ZUS, przez rencistę uprawnionego do okresowej renty rolniczej z KRUS wiązało się z utratą prawa do tego świadczenia.

Wprowadzone zmiany ustawowe dotyczą również zasady zawieszalności wypłaty części uzupełniającej emerytury albo renty rolniczej w przypadku, gdy działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym prowadzi rolnik wraz z małżonkiem, a tylko jedno z nich nabyło prawo do emerytury lub renty rolniczej. W tym przypadku emerytowi lub renciście świadczenie wypłacane będzie w całości (część składkowa wraz z częścią uzupełniającą),

jeżeli jego małżonek podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy. W pozostałych przypadkach, tak jak dotychczas, wypłacana będzie tylko część składkowa emerytury lub renty rolniczej, a wypłata części uzupełniającej będzie zawieszona w całości lub w określonej części do czasu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej (przekazania gospodarstwa rolnego).

Ww. ustawa z dnia 11 maja 2012 r., w przepisach przejściowych, wprowadziła jeszcze jedno nowe świadczenie emerytalne rolnicze – okresową emeryturę rolniczą, która będzie przyznawana przez KRUS osobom, które nie osiągnęły jeszcze ustawowego wieku emerytalnego, a upłynął im okres wypłaty renty strukturalnej z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, współfinansowanej ze środków europejskich. Okresowa emerytura rolnicza przysługiwać będzie w kwocie równej najniższej emeryturze, do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego. Po osiągnięciu wieku emerytalnego osoba ta musi wnioskować o przyznanie jej emerytury ustawowej - rolniczej (z KRUS) lub z powszechnego systemu emerytalnego (z ZUS) w zależności od przebytego stażu ubezpieczeniowego w całym okresie aktywności zawodowej.

Tabela 1. Minimalny wiek emerytalny kobiet od 1 stycznia 2013 r. w zależności od daty urodzenia

Data urodzenia	Min. wiek emerytalny	Data urodzenia	Min. wiek emerytalny
do 31.12.1952r.	60 lat	01.07 – 30.09.1963 r.	63 lata i 7 miesięcy
01.01 - 31.03.1953 r.	60 lat i 1 miesiąc	01.10 – 31.12.1963 r.	63 lata i 8 miesięcy
01.04 - 30.06.1953 r.	60 lat i 2 miesiące	01.01 - 31.03.1964 r.	63 lata i 9 miesięcy
01.07 - 30.09.1953 r.	60 lat i 3 miesiące	01.04 – 30.06.1964 r.	63 lata i 10 miesięcy
01.10 - 31.12.1953 r.	60 lat i 4 miesiące	01.07 – 30.09.1964 r.	63 lata i 11 miesięcy
01.01 - 31.03.1954 r.	60 lat i 5 miesięcy	01.10 – 31.12.1964 r.	64 lata
01.04 – 30.06.1954 r.	60 lat i 6 miesięcy	01.01 – 31.03.1965 r.	64 lata i 1 miesiąc
01.07 – 30.09.1954 r.	60 lat i 7 miesięcy	01.04 – 30.06.1965 r.	64 lata i 2 miesiące
01.10 – 31.12.1954 r.	60 lat i 8 miesięcy	01.07 – 30.09.1965 r.	64 lata i 3 miesiące
01.01 – 31.03.1955 r.	60 lat i 9 miesięcy	01.10 – 31.12.1965 r.	64 lata i 4 miesiące
01.04 – 30.06.1955 r.	60 lat i 10 miesięcy	01.01 – 31.03.1966 r.	64 lata i 5 miesięcy
01.07 – 30.09.1955 r.	60 lat i 11 miesięcy	01.04 – 30.06.1966 r.	64 lata i 6 miesięcy
01.10 – 31.12.1955 r.	61 lat	01.07 – 30.09.1966 r.	64 lata i 7 miesięcy
01.01 – 31.03.1956 r.	61 lat i 1 miesiąc	01.10 – 31.12.1966 r.	64 lata i 8 miesięcy
01.04 – 30.06.1956 r.	61 lat i 2 miesiące	01.01 – 31.03.1967 r.	64 lata i 9 miesięcy
01.07 – 30.09.1956 r.	61 lat i 3 miesiące	01.04 – 30.06.1967 r.	64 lata i 10 miesięcy
01.10 – 31.12.1956 r.	61 lat i 4 miesiące	01.07 – 30.09.1967 r.	64 lata i 11 miesięcy
01.01 – 31.03.1957 r.	61 lat i 5 miesięcy	01.10 - 31.12.1967 r.	65 lat
01.04 – 30.06.1957 r.	61 lat i 6 miesięcy	01.01 – 31.03.1968 r.	65 lat i 1 miesiąc
01.07 – 30.09.1957 r.	61 lat i 7 miesięcy	01.04 – 30.06.1968 r.	65 lat i 2 miesiące
01.10 – 31.12.1957 r.	61 lat i 8 miesięcy	01.07 – 30.09.1968 r.	65 lat i 3 miesiące
01.01 – 31.03.1958 r.	61 lat i 9 miesięcy	01.10 – 31.12.1968 r.	65 lat i 4 miesiące
01.04 – 30.06.1958 r.	61 lat i 10 miesięcy	01.01 - 30.03.1969 r.	65 lat i 5 miesięcy
01.07 – 30.09.1958 r.	61 lat i 11 miesięcy	01.04 – 30.06.1969 r.	65 lat i 6 miesięcy
01.10 – 31.12.1958 r.	62 lata	01.07 – 30.09.1969 r.	65 lat i 7 miesięcy
01.01 – 31.03.1959 r.	62 lata i 1 miesiąc	01.10 – 31.12.1969 r.	65 lat i 8 miesięcy
01.04 – 30.06.1959 r.	62 lata i 2 miesiące	01.01 – 31.03.1970 r.	65 lat i 9 miesięcy
01.07 – 30.09.1959 r.	62 lata i 3 miesiące	01.04 – 30.06.1970 r.	65 lat i 10 miesięcy
01.10 – 31.12.1959 r.	62 lata i 4 miesiące	01.07 – 30.09.1970 r.	65 lat i 11 miesięcy
01.01 – 31.03.1960 r.	62 lata i 5 miesięcy	01.10 – 31.12.1970 r.	66 lat
01.04 – 30.06.1960 r.	62 lata i 6 miesięcy	01.01 – 30.03.1971 r.	66 lat i 1 miesiąc
01.07 – 30.09.1960 r.	62 lata i 7 miesięcy	01.04 – 30.06.1971 r.	66 lat i 2 miesiące
01.10 – 31.12.1960 r.	62 lata i 8 miesięcy	01.07 – 30.09.1971 r.	66 lat i 3 miesiące
01.01 – 31.03.1961 r.	62 lata i 9 miesięcy	01.10 – 31.12.1971 r.	66 lat i 4 miesiące
01.04 – 30.06.1961 r.	62 lata i 10 miesięcy	01.01 – 30.03.1972 r.	66 lat i 5 miesięcy
01.07 – 30.09.1961 r.	62 lata i 11 miesięcy	01.04 – 30.06.1972 r.	66 lat i 6 miesięcy
01.10 – 31.12.1961 r.	63 lata	01.07 – 30.09.1972 r.	66 lat i 7 miesięcy
01.01 – 31.03.1962 r.	63 lata i 1 miesiąc	01.10 – 31.12.1972 r.	66 lat i 8 miesięcy
01.04 - 30.06.1962 r.	63 lata i 2 miesiące	01.01 – 30.03.1973 r.	66 lat i 9 miesięcy
01.07 – 30.09.1962 r.	63 lata i 3 miesiące	01.04 – 30.06.1973 r.	66 lat i 10 miesięcy
01.10 - 31.12.1962 r.	63 lata i 4 miesiące	01.07 – 30.09.1973 r.	66 lat i 11 miesięcy
01.01 – 31.03.1963 r.	63 lata i 5 miesięcy	po 30.09.1973 r.	67 lat
01.04 – 30.06.1963 r.	63 lata i 6 miesięcy		

Tabela 2. Minimalny wiek emerytalny mężczyzn od 1 stycznia 2013 r. w zależności od daty urodzenia

Data urodzenia	Min. wiek emerytalny	Data urodzenia	Min. wiek emerytalny
do 31.12. 1947 r.	65 lat	01.01 - 31.03.1951 r.	66 lat i 1 miesiąc
01.01 - 31.03.1948 r.	65 lat i 1 miesiąc	01.04 – 30.06.1951 r.	66 lat i 2 miesiące
01.04 - 30.06.1948 r.	65 lat i 2 miesiące	01.07 – 30.09.1951 r.	66 lat i 3 miesiące
01.07 - 30.09.1948 r.	65 lat i 3 miesiące	01.10 – 31.12.1951 r.	66 lat i 4 miesiące
01.10 - 31.12.1948 r.	65 lat i 4 miesiące	01.01 - 31.03.1952 r.	66 lat i 5 miesięcy
01.01 - 31.03.1949 r.	65 lat i 5 miesięcy	01.04 – 30.06.1952 r.	66 lat i 6 miesięcy
01.04 – 30.06.1949 r.	65 lat i 6 miesięcy	01.07 - 30.09.1952 r.	66 lat i 7 miesięcy
01.07 – 30.09.1949 r.	65 lat i 7 miesięcy	01.10 – 31.12.1952 r.	66 lat i 8 miesięcy
01.10 – 31.12.1949 r.	65 lat i 8 miesięcy	01.01 – 31.03.1953 r.	66 lat i 9 miesięcy
01.01 – 31.03.1950 r.	65 lat i 9 miesięcy	01.04 – 30.06.1953 r.	66 lat i 10 miesięcy
01.04 – 30.06.1950 r.	65 lat i 10 miesięcy	01.07 – 30.09.1953 r.	66 lat i 11 miesięcy
01.07 – 30.09.1950 r.	65 lat i 11 miesięcy	po 30.09.1953 r.	67 lat
01.10 – 31.12.1950 r.	66 lat		